

О. М. ВОЙТЕНКО

НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

У статті розглянуто проблеми функціонування ринку фінансових послуг України, шляхи їх розв'язання та окреслено заходи зі сприяння інтеграції ринку фінансових послуг України у світовий фінансовий ринок.

В статье рассмотрены проблемы функционирования рынка финансовых услуг Украины, пути их решения и намечены меры по содействию интеграции рынка финансовых услуг Украины в мировой финансовый рынок.

The article deals with the functioning of the financial services market of Ukraine, solutions and measures to promote the integration Ukrainian market of financial services into the world financial market.

Ключові слова: світовий фінансовий ринок, ринок фінансових послуг України, інтеграція, глобальна фінансово-економічна криза.

Постановка проблеми. В умовах сучасних економічних реалій ринок фінансових послуг є життєво важливим фундаментом для зростання, розвитку і стабільності національної ринкової економіки.

Однак слід зазначити, що наявні численні проблеми пов'язані з порядком нагляду та контролю держави за даним ринком, особливостями законодавства щодо функціонування складових ринку фінансових послуг тощо. Сучасний соціально-економічний стан України потребує перегляду методів управління ринком фінансових послуг та постійного їх вдосконалення у зв'язку з кризовими явищами у світовій економіці. Становлення та розвиток фінансового ринку загалом мають стати ключовим елементом сильного економічного середовища, який підтримуватиме корпоративні ініціативи, забезпечуватиме фінансування реального сектору економіки через залучення інвестицій, здійснення платежів та перерозподіл капіталів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі відомо багато підходів до визначення структури, ролі фінансового ринку для економіки країни. Дані питання досліджували провідні вітчизняні науковці: О. Сохацька, В. Ходаківська, О. Данілов, І. Хома, В. Корнеєв та інші. Проте не розглянуто першочергові завдання для подолання нинішніх кризових явищ на ринку фінансових послуг.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз напрямів подолання кризових явищ на ринку фінансових послуг України та, відповідно, визначення стратегічних напрямків входження України на міжнародний ринок фінансових послуг

Виклад основного матеріалу. Сучасна світова фінансово-економічна криза значно посилила прагнення міжнародних фінансових організацій та урядів провідних країн Європи і США до перегляду правил регулювання діяльності світових фінансових ринків.

Аналіз функціонування міжнародного ринку фінансових послуг в умовах глобальних дисбалансів дав змогу виявити низку деструктивних проблем, серед яких недостатня капіталізація фінансових установ, недосконалість вимог до якості та диверсифікації і ліквідності активів для окремих фінансових ринків, дисбаланс між очікуваною дохідністю й спроможністю компенсувати прийняті ризики, незначна ефективність системи захисту прав споживачів фінансових послуг, низький рівень прозорості діяльності фінансових установ, недостатня інституційна спроможність інститутів державного регулювання, що негативно позначилося на здатності вживати ефективних заходів з нагляду та регулювання ринків фінансових послуг [11, 13].

Однак в умовах світової фінансової нестабільності різко знижується спроможність країн, що розвиваються, самостійно управляти національними фінансовими системами [6]. Аналізуючи дану ситуацію, експерти Європейського центрального банку (ЄЦБ) визначили так звану «трилему фінансової стабільності», згідно з якою забезпечити стабільність водночас світової, регіональної (інтегрованої) і національної фінансової систем практично неможливо [12]. Роль урядів і державних регуляторів у досягненні фінансової стабільності

певною мірою обмежена; тим часом значення міжнародних організацій і наднаціональних органів регулювання у цьому процесі суттєво посилюється.

Зазначимо, що фахівці МВФ та ЄЦБ особливу увагу в системі заходів з подолання наслідків впливу фінансової кризи приділяють стабілізації ситуації у банківському секторі [6]. Розглянемо дану позицію детальніше.

Затверджений Базельським комітетом із банківського нагляду звіт нових норм і стандартів щодо структури та якості банківських активів, що отримав назву «Базель-3», створює умови для значного підвищення стійкості банків та їх спроможності протистояти новим фінансовим потрясінням.

Основні зміни базельських стандартів стосуються збільшення капіталу першого ступеня з 4 % до 6 % від активів банку, а також створення додаткового окремого резервного капіталу в розмірі 2,5 %. Згідно з новими стандартами буде збільшено й мінімальний розмір ліквідного резерву власного капіталу банку до 4,5 %. Нині цей коефіцієнт становить 2 %.

Комітет, в свою чергу, надає банкам так званий «пільговий період» – нові норми стосовно структури активів і капіталу банку мають закінчитися до січня 2015 р., а створення буферного резервного капіталу – до січня 2019 року. Безперечно, жорсткіші вимоги до капіталу банків призведуть до сповільнення темпів зростання світової економіки, зокрема банківського сектору, водночас дадуть змогу фінансовим установам збільшити власний капітал для покриття майбутніх можливих втрат, що знизить імовірність банкрутства і збільшить спроможність банків протистояти системним кризам. За словами голови ЄЦБ банку Жан-Клода Тріше: «Досягнута угода є фундаментальним зміцненням глобальних банківських стандартів. Внесок нових норм у справу забезпечення довготермінової фінансової стабільності та економічного зростання буде значним» [1].

Аналіз реалізованих антикризових заходів урядів і центральних банків країн Європейського Союзу на прикладі Німеччини, Греції, Великобританії, Ірландії, Іспанії, Ісландії, країн Бенілюксу, Франції, Португалії, Латвії показав наступні особливості (табл. 1).

Таблиця 1

Державне антикризове регулювання банківського сектору країн ЄС [10]

Країни	Антикризові заходи
Німеччина, Іспанія	Створення спеціальних фондів
Португалія, Австрія, Ісландія	Націоналізація банків
Німеччина, Австрія, Франція, країни Бенілюксу, Ірландія, Великобританія	Рекапіталізація банків
Греція, Великобританія, Франція, Португалія	Гарантування міжбанківських кредитів
Більшість країн ЄС	Зниження облікової ставки
Країни Балтії	Підвищення фінансової дисципліни
Австрія	100 % гарантування вкладів населення
Німеччина, Греція, Австрія, Ірландія, Великобританія	Надання державних гарантій за депозитами

Варто відзначити, що 2009 рік став для Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України періодом докорінного реформування діяльності учасників ринку фінансових послуг. Розглянемо окреслену проблему детальніше.

У фінансовому секторі економіки України спостерігався період економічної нестабільності та кризових явищ, що призвело до зміни кількості та складу фінансових установ на фінансовому ринку України (табл. 2).

Аналізуючи наведені дані, слід констатувати факт, що у 2009 р., порівняно з 2008 р., кількість страхових компаній істотно зменшилась (на 4,1 %), а кредитних установ – відповідно на 7,1 %. Криза у фінансовому секторі економіки особливо відчутно вплинула на діяльність страхових компаній, що займаються ризиковими видами страхування (їх кількість за 2009 р. зменшилася порівняно з 2008 р. на 4,5 %) та кредитних спілок (протягом 2009 р. їх кількість порівняно з 2008 р. зменшилася на 8,9 %).

Державний реєстр фінансових установ [2]

	Станом на 31.12.06	Станом на 31.12.07	Станом на 31.12.08	Станом на 31.12.09
Страхові компанії, в тому числі:	411	446	469	450
– СК зі страхування з ризикових видів діяльності	356	381	396	378
– СК зі страхування життя	55	65	73	72
Кредитні установи, в тому числі:	781	834	878	816
– кредитні спілки	764	800	829	755
– інші кредитні установи	3	7	20	32
Юридичні особи публічного права	14	27	29	29
Ломбарди	315	309	314	373
Фінансові компанії	116	170	193	208
Довірчі товариства	-	-	2	2
Недержавні пенсійні фонди	79	96	109	109
Адміністратори НПФ	41	44	50	49
Інші фінансові установи	2	1	1	1

Узагальнені дані стосовно обсягу фінансових послуг, що фінансові компанії надали за 2009 р., наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Обсяги та види фінансових послуг наданих фінансовими компаніями [2 – 4] (млн грн)

Вид фінансової послуги	2007 рік	2008 рік	2009 рік	Темпи приросту, %	
				2008/2007	2009 р.
Надання фінансових кредитів за рахунок власних коштів	172,3	170,5	135,5	-1,0	-20,5
Надання позик	72,2	102,4	64,3	41,8	-37,2
Надання поручительств	3,9	0,1	0,3	-97,4	200,0
Фінансовий лізинг	12,2	10,2	5,2	-16,4	-49,0
Надання гарантій	8,7	42,0	8,7	382,8	-79,3
Факторинг	429,1	1448,2	1594,9	237,5	10,1
Операції з обміну валют	9140,1	11623,7	17206,5	27,2	48,0
Операції з переказу грошових коштів (без Укрпошти)	1406,7	1837,8	2818,6	30,6	53,4

Підсумовуючи наведені дані, слід зазначити, що протягом 2009 р. спостерігалася тенденція скорочення, порівняно з минулими роками, обсягів фінансових послуг, що надали фінансові компанії, а саме фінансових кредитів, позик та фінансового лізингу. Це пов'язано, насамперед, із недостатністю у фінансових компаній власних коштів для кредитування та великими ризиками щодо повернення наданих кредитів (позик).

Збільшення обсягів операцій із обміну валют та переказу грошових коштів пояснюється постійними коливаннями курсів іноземних валют та недовірою фізичних і юридичних осіб до банківських установ щодо здійснення ними згаданих видів фінансових послуг. За результатами 2009 р. більшість показників страхової діяльності знизилась, порівняно з 2008 р.; зокрема, динаміка показників свідчила про такі тенденції:

– на 2,1 % зменшилася кількість укладених договорів, при цьому кількість договорів, укладених із фізичними особами, зросла на 2,7 %;

– на 14,9 % зменшилися обсяги надходжень валових страхових премій, а обсяг чистих страхових премій впав на 20,8 %;

– на 4,4 % зменшилися валові страхові виплати/відшкодування, а обсяг чистих страхових виплат – на 6,2 %;

– на 2 % знизилася обсяги вихідного перестраховування, в т. ч. обсяги премій, сплачених на внутрішньому ринку зменшилися на 3 %, а на зовнішньому зросли на 6,4 %;

- на 7 % зменшився обсяг страхових резервів;
- на 0,1 % зросли загальні активи, з них активи, визначені законодавством для представлення коштів страхових резервів – на 0,9 %.

Варто відзначити, що ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків, особливо зважаючи на зменшення капіталізації у таких секторах, як кредитна кооперація. Однак протягом першої половини 2010 р. кількість страхових компаній зменшилася з 450 до 441. При цьому їхні активи збільшилися майже на 3 % – з 42 до 43,2 млрд грн [8].

Загальна (валова) сума страхових премій, що їх страховики отримали при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників і перестраховувальників протягом даного періоду, становила 9,6 млрд грн, обсяг валових страхових виплат – 2,6 млрд грн.

Рівень валових страхових виплат (відношення валових виплат до валових премій) за січень – грудень 2009 р. дорівнював 33,0 %. Високий рівень валових страхових виплат (більше 20 %) спостерігався сукупно за такими видами страхування: добровільне особисте страхування – 48,8 % (за 12 місяців 2008 р. – 40,4 %), добровільне майнове страхування – 35,7 % (за 12 місяців 2008 р. – 31,7 %).

Кількість кредитних установ протягом 2005 – 2008 рр. постійно зростала. Однак, в наступні роки дана тенденція на ринку змінилася – у 2009 р. порівняно з 2008 р. даний показник зменшився на 7 %; за перше півріччя 2010 р. кількість установ зменшилася з 816 до 766 [8]. Така ситуація пояснюється, насамперед, наслідками проявів фінансової кризи: істотним погіршенням платоспроможності кредитних установ та посиленням контролю з боку Держфінпослуг.

Разом зі зменшенням кількості кредитних установ від 2009 р. вповільнюється ділова активність і значно знижуються темпи приросту показників діяльності кредитних установ.

Результати діяльності кредитних установ протягом 2009 р. та динаміка основних показників діяльності кредитних установ за 2007 – 2009 рр. наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Динаміка основних показників діяльності кредитних установ [2 – 4] (млн грн)

Кредитні установи	Станом на 31.12.07	Станом на 31.12.08	Станом на 31.12.09	Темпи приросту, %	
				Станом на 31.12.08/ Станом на 31.12.07	Станом на 31.12.09/ Станом на 31.12.08
Загальні активи кредитних спілок (далі – КС)	5261,0	6064,9	4218,0	15,3	-30,5
Кредити, надані членам КС (залишок на кінець періоду)	4512,3	5572,8	3909,1	23,5	-29,9
Внески членів КС на депозитні рахунки (залишок на кінець періоду)	3451,3	3951,1	2959,3	14,5	-25,1
Капітал КС	1552,0	1714,0	765,8	10,4	-55,3
Загальні активи інших кредитних установ	1138,9	3253,5	3092,1	185,7	-5,0
Капітал інших кредитних установ	25,2	168,7	719,4	569,4	326,4
Обсяг виданих на звітну дату кредитів інших кредитних установ	1151,5	2901,0	1805,4	151,9	-37,8
Загальні активи юридичних осіб публічного права (ЮОПП.)	1931,1	3269,9	4513,2	69,3	38,0
Капітал ЮОПП.	262,8	460,2	494,8	75,1	7,5
Обсяг кредитів, виданих на звітну дату ЮОПП.	1865,4	2898,2	2561,7	55,4	-11,6

Система недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) становить третій рівень пенсійної системи України. В основі такої системи – недержавні пенсійні фонди. Основні показники діяльності недержавних пенсійних фондів наведені в табл. 5.

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів [2 – 4, 8]

Недержавні пенсійні фонди	2007	2008	2009	30.06.10	Темпи приросту, %	
					2009/2008	30.06.10/2009
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	55,9	62,3	62,5	65,6	0,3	5,0 %
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	278,7	482,5	497,1	500,1	3,0	0,6 %
Загальні активи НПФ (млн грн)	280,7	612,2	857,9	984,6	40,1	14,8 %
Пенсійні внески (млн грн), у т. ч.	234,4	582,9	754,6	840,2	29,5	11,3 %
– від фізичних осіб	14,0	26,0	31,8	36	22,3	13,2 %
– від юридичних осіб	220,4	556,8	722,7	804,1	29,8	11,3 %
– від фізичних осіб-підприємців	0,04	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0 %
Пенсійні виплати (млн грн)	9,1	27,3	90,1	129,6	230,0	43,8 %
Сума інвестиційного доходу (млн грн)	68,1	86,8	236,7	322,8	172,7	36,4 %
Сума витрат, що відшкодовують за рахунок пенсійних активів (млн грн)	16,6	31,6	47,1	56,2	49,1	19,3 %

Підсумовуючи викладене, зазначимо: до основних чинників, що впливали на розвиток кризових явищ у небанківському фінансовому секторі в Україні, слід віднести мораторій на дострокову видачу банківських депозитів, впровадження якого, в свою чергу, стало наслідком ланцюгової реакції у небанківському сегменті кредитних установ і «замороження» активів недержавних пенсійних фондів, страхових компаній та кредитних спілок, котрі були розміщені у комерційних банках.

Специфічними факторами для страхового сектору були: неповернення банками депозитів страховиків, перевищення реальної вартості при оцінці активів, якими були представлені страхові резерви, та зростання розміру виплат; на ринку кредитних спілок такими причинами стали зменшення їх ліквідності внаслідок відтоку вкладів членів кредитних спілок на депозитні рахунки та зниження платоспроможності позичальників за кредитними договорами. Внаслідок цієї економічної ситуації погіршилася динаміка погашення членами кредитних спілок зобов'язань за кредитними договорами, і відповідно знизилася спроможність частини кредитних спілок своєчасно розраховуватися зі своїми вкладниками.

Дослідження особливостей сучасного функціонування вітчизняного фінансового ринку дало змогу виявити низку першочергових завдань, що мають бути вирішені з метою мінімізації проявів криз та відновлення економічного зростання. Так, пріоритетним заходом щодо стабілізації діяльності фінансового сектору загалом є необхідність посилення регулювання і нагляду, зокрема реформування регуляторних систем для створення можливостей ідентифікації макропруденційних ризиків, поширення фінансового регулювання і нагляду на всі системно важливі фінансові установи, інструменти та ринки, розроблення високоякісних глобальних уніфікованих стандартів бухгалтерської звітності, впровадження нагляду за рейтинговими агентствами і посилення міжнародної співпраці [2, 7].

Варто відзначити, що з метою застосування системного підходу до реалізації заходів щодо мінімізації та подолання проявів фінансової кризи фахівці Держфінпослуг розробили План антикризових заходів у сфері діяльності небанківських фінансових установ. Відповідно до цього плану Держфінпослуг вживає заходів у напрямках прийняття стратегічних документів з розвитку державного регулювання РФП; забезпечення доступу небанківських фінансових установ до резервів, розміщених у вигляді депозитів; удосконалення механізмів тимчасової адміністрації в небанківських фінансових установах і затвердження планів відновлення їхньої фінансової стабільності; забезпечення гнучкості у розміщенні активів небанківських фінансових установ із урахуванням їх безпечності та ліквідності; забезпечення можливості здійснювати оперативне регулювання діяльності фінансових установ; нагляд за виконанням небанківськими фінансовими установами зобов'язань перед споживачами їхніх

послуг (рис. 1) [2].

Аналіз основних положень проекту Стратегії розвитку фінансового сектора України до 2015 р. свідчить, що для підвищення ефективності діяльності вітчизняного фінансового ринку передбачено створення єдиного державного регулятора, в т. ч. відокремлення наглядових функції від регуляторних, впровадження системи пруденційного нагляду в усіх ринкових сегментах. Для досягнення такої мети на сучасному етапі розвитку реалізуються заходи щодо поступового впровадження банками та небанківськими фінансовими установами систем фінансового моніторингу, що базуються на забезпеченні виявлення, оцінці та ефективному управлінні ризиками, визначеними стандартами Базельського Комітету з банківського нагляду [9].

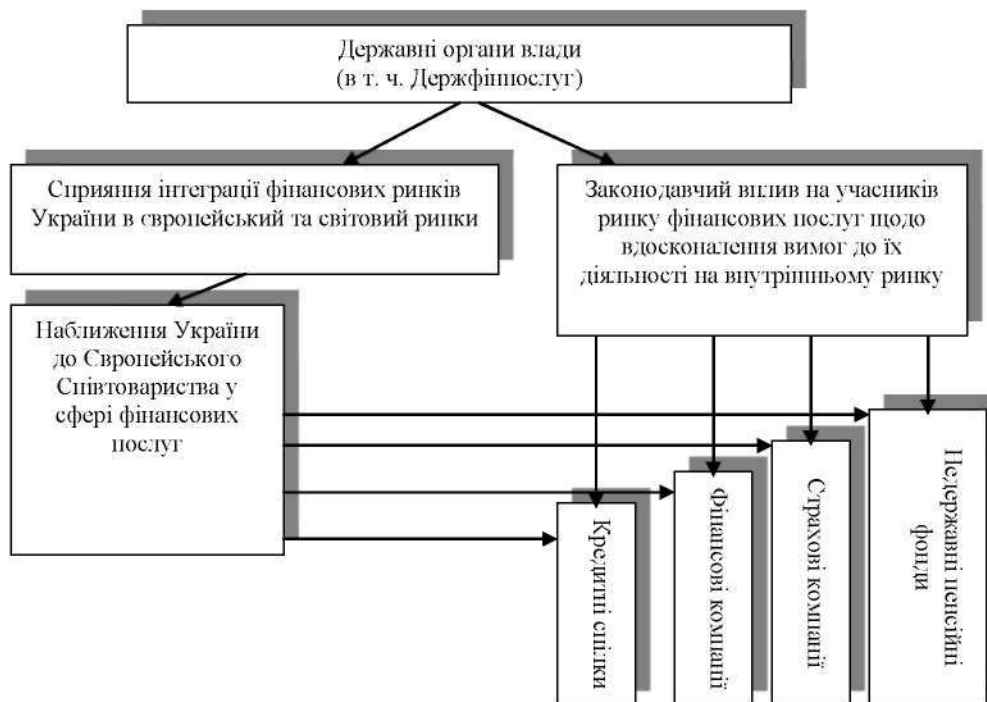
На думку автора, вплив нових вимог «Базель-3» на вітчизняний банківський сектор не є однозначними, оскільки на сучасному етапі розвитку сектор функціонує згідно зі стандартами «Базель-1». Як показала практика, вимоги «Базель-2» реалізували здебільшого банки з іноземним капіталом. Світові та європейські банки, безумовно, будуть вимагати від українських дочірніх підприємств відповідності новим стандартам Базеля. Проте, найімовірніше, дані стандарти впроваджуватимуть поетапно та у межах індивідуального переходу.

Однак безсумнівно, що впровадження базельських стандартів необхідне для стабілізації українського фінансового ринку, а також є важливою і невід'ємною часткою в рамках міжнародної інтеграції України у світовий фінансовий ринок.

Рис. 1. Пріоритетні стабілізаційні заходи Держфінпослуг для окремих сегментів ринку фінансових послуг [2, 7]

Слід звернути увагу на той факт, що одним із головних завдань діяльності Держфінпослуг з метою подолання кризових явищ на фінансовому ринку є сприяння інтеграції фінансових ринків України в європейський та світовий ринки. Тому для ґрунтовного економічного дослідження пропонуємо модель удосконалення економіко-правового середовища ринку фінансових послуг (рис. 2).

Рис. 2. Модель удосконалення економіко-правового середовища ринку фінансових послуг України

Питанням, що набуло особливої актуальності після вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ), є створення Зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом і укладання нового базового договору Україна – ЄС. У рамках здійснення діалогу із зазначеного питання представники Держфінпослуг введені до складу делегацій та постійно беруть участь у переговорах.

Окрім того, Держфінпослуг систематично долучалася до опрацювання таких проектів угод: Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Угода про створення зон вільної торгівлі з Європейським Союзом, Республікою Сінгапур, Республікою Туреччиною, Європейською асоціацією вільної торгівлі та Канадою [2].

Слід звернути увагу на той факт, що керівництво Держфінпослуг у 2010 р. продовжило роботу з внесення відповідних змін до законодавства для впровадження нагляду за фінансовими установами на консолідованій основі. Зокрема, фахівці даної установи розробили проект змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг», який стосується отримання інформації про власників фінансової установи, подання фінансовими установами консолідованих звітів, розкриття інформації про здійснені протягом року операції з пов'язаними особами. Також на виконання зазначених заходів прийнято розпорядження Держфінпослуг № 741 від 08.10.09 р. «Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя» [9].

Спільно з Міністерством фінансів України й Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва було доопрацьовано проект Закону України «Про внесення змін до Закону України Про страхування» (нова редакція), який Кабінет Міністрів України схвалив та подав на розгляд Верховної Ради України.

Тривають розробка та створення електронної системи оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів на офіційному веб-сайті Держфінпослуг, що забезпечуватиме повний та цілодобовий безоплатний доступ користувачів до інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів через мережу Інтернет.

Одним із найважливіших аспектів діяльності Держфінпослуг у напрямку забезпечення євроінтеграційних процесів є реалізація плану заходів щодо виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [5]. У рамках реалізації зазначеної програми Держфінпослуг при розробленні нормативно-правових актів аналізує їх на відповідність директивам Європейського Союзу (*acquis communautaire*).

Висновки. Отже, підсумовуючи викладене, слід відзначити, що сучасна фінансово-економічна криза не тільки негативно вплинула на функціонування вітчизняного фінансового сектору загалом, а й спродукувала значний обсяг матеріалу, на підставі якого можна сформулювати нову економічну парадигму розвитку ринку фінансових послуг України у післякризовий період. Беззаперечно, що подальші зміни на ринку фінансових послуг України залежатимуть від того, яку економічну політику проводитиме держава на внутрішньому та міжнародному рівнях. Однак, основним завданням законодавчих органів є розроблення пакета законопроектів, що гарантуватимуть захист прав споживачів. Йдеться, зокрема, про посилення державної підтримки, зменшення податкового тиску та посилення вимог щодо регламентації діяльності фінансових установ.

Окрім того, для підвищення довіри до страхового ринку необхідно забезпечити його прозорість та жорсткий контроль за своєчасним і повним виконанням своїх договірних зобов'язань страховиками; для підвищення рівня попиту на послуги недержавних пенсійних фондів – забезпечити законодавчим шляхом підтримку недержавної пенсійної системи, прозорість інформації щодо роботи її учасників; для підтримання довіри до кредитних спілок – законодавче забезпечення компенсації втрат громадян при неплатоспроможності кредитної спілки; для забезпечення стабільної фінансової стійкості фінансових компаній – законодавчо підвищити нормативи показників, що характеризують фінансовий стан, і встановити вимоги стосовно оприлюднення їх фінансової звітності.

Важливим етапом розвитку вітчизняного ринку фінансових послуг є державна підтримка його інтеграції до європейського й світового фінансових ринків. У зв'язку з цим важливим завданням регулюючих органів залишається дослідження тенденцій та перспектив розвитку світових фінансових ринків і створення правових умов для інтеграції вітчизняних фінансових установ у світовий фінансовий ринок.

Звичайно, в одній публікації систематизувати всі проблеми та достеменно визначити ефективні антикризові заходи регулювання розвитку ринку фінансових послуг неможливо. Вітчизняні вчені, без сумніву, продовжуватимуть дослідження у даному напрямку.

Список використаних джерел

1. Базель-3: кардинальна реформа мирового банковского сектора, эра дешевых денег закончилась [Електронний ресурс] // Імперія : інформаційно-аналітичний портал. – Режим доступу : <http://www.imperiya.by>
2. Звіт про роботу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.
3. Звіт про роботу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2008 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.
4. Звіт про роботу Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України за 2007 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.
5. Наслідки інтеграції України до єдиного ринку фінансових послуг Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ufin.com.ua>.
6. Науменкова С. Проблеми підтримки фінансового сектору в умовах світової кризи / С.

Науменкова // Вісник НБУ. – 2009. – № 6. – С. 13.

7. План антикризових заходів у сфері діяльності небанківських фінансових установ, піднаглядних Держфінпослуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>

8. Румянцев С. Розвиток ринків небанківських фінансових послуг / С. Румянцев // Цінні папери України. – 2010. – № 42. – С. 15.

9. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2015 року (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/748.html>.

10. Стукало Н. Державне антикризове регулювання банківського сектору: досвід ЄС та України / Н. Стукало, М. Литвин // Вісник НБУ. – 2010. – № 7. – С. 21.

11. Global Financial Crisis: Financial sector reform and regulation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www1.doshisha.ac.jp>

12. Shoenmaker, Dirk. Paper prepared for CFS-IMF Conference «A financial Stability Framework For Europe: Managing Financial Soundness In an Integrating Market» Frankfurt, 26 September, 2008.

13. The financial crisis and the future of financial regulation [Електронний ресурс] // The Financial Services Authority. – Режим доступу : <http://www.fsa.gov.uk>

УДК 330.322.0

О. В. ГОДОВАНЕЦЬ

Б. В. БАШУЦЬКИЙ

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

В статті розглянуто основні напрями та тенденції функціонування європейського та вітчизняного лізингового ринку. Визначено пріоритети регулювання операцій фінансового лізингу з урахуванням специфіки кризи та особливостей економіки України.

В статье рассмотрены основные направления и тенденции функционирования европейского и отечественного лизингового рынка. Определены приоритеты регулирования операций финансового лизинга с учетом специфики кризиса и особенностей экономики Украины.

The article examines the main trends and tendencies of operation of European and domestic leasing market. Determined the regulation priorities of financial leasing operations to the specific features of the crisis and the economy of Ukraine.

Ключові слова: фінансовий лізинг, лізинговий процес, лізингові операції, лізинговий ринок.

Постановка проблеми. Фінансовий лізинг виступає важливим джерелом нових інвестицій і широко використовується в міжнародному бізнесі. За останнє десятиріччя лізинг став важливою складовою інвестиційної політики в багатьох країнах. Темпи росту лізингових операцій випереджають темпи росту основних макроекономічних показників, а їх різновекторність свідчить про розвиненість економічних відносин в країні.

Створення сприятливих умов для такого ефективного фінансового інструменту, особливо у період фінансової кризи, дозволяє країні залучати необхідні інвестиційні ресурси для відновлення та диференціації виробничого потенціалу, оперативного використання у виробництві досягнень світового науково-технічного прогресу. Саме тому, в умовах структурної перебудови вітчизняної економіки та активізації інвестиційних процесів дослідження розвитку і регулювання фінансового лізингу набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню функціональності та організації лізингового процесу і механізму його реалізації присвячено праці багатьох провідних вчених, зокрема Н. Адамова, В. Газмана, В. Горемикіна, А. Ласфера, М. Левіса, М. Лещенко, А. Пересади. В наукових працях вчених розглядаються загальні питання лізингового процесу. Проте, не знайшли достатньо повного висвітлення перспективний європейський досвід і основні чинники впливу фінансової кризи на лізинговий ринок. Залишаються поза увагою проблеми впливу фінансового лізингу на макроекономічне становище країни, мало дослідженою є фінансова поведінка суб'єктів лізингу в умовах